

Радыяцыя: поле для дыскусій

Проблемы наступстваў радыяцыйных выпраменьванняў актуальныя не толькі для Беларусі. Вучоныя, якія сталі ўдзельнікамі міжнароднай навуковай канферэнцыі «Медыка-біялагічныя наступствы чарнобыльскай катастрофы», арганізаванай Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі і інстытутам радыебіялогіі НАН Беларусі, прыехалі ў Гомель з Украіны, Расіі, Чэхіі, Арменіі. За два дні прачытана і абмеркавана больш за 40 дакладаў ад 150 аўтараў. Удзельнікі пазнаёмілі з аналізам медыцынскіх і біялагічных наступстваў Чарнобыльскай катастрофы, імі дадзена радыебіялагічная характарыстыка стану біёты (гэта азначае сукупнасць відаў раслін, жывёлін і мікраарыў, аб'яднаную агульнай зонай распаўсюджвання) на забруджанай радыенуклідамі тэрыторыі. Таксама навукоўцы прапанавалі новыя метады дыягностыкі і прафілактыкі хваробаў, якія выкліканы ўздзеяннем. На канферэнцыі разгарнуліся сапраўдныя спрэчкі наконт біялагічных эфектаў уздзеяння малых дозаў выпраменьвання. Праблема зацягвае заставацца дыскусійнай, выказаны палярныя меркаванні аб іх бяспечнасці для чалавека і наваколля. Шэраг даследаванняў у гэтай галіне сведчыць, што вядомыя заканамернасці ў радыебіялогіі сёння недастатковыя для растлумачвання медыцынскіх і радыебіялагічных наступстваў чарнобыльскай катастрофы. А гэта азначае неабходнасць пошуку прынцыпова новых заканамернасцяў і механізмаў.

У выніку чарнобыльскай аварыі, якая мела характар глабальнай катастрофы, вялікія плошчы Украіны, Беларусі і Расіі былі моцна забруджаны радыенуклідамі. Усяго ў атмасферу тады трапіла каля 300 розных відаў. След ад аварыі працягнуўся ад Фінляндыі і Швецыі да Грузіі і Турцыі, гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі. Наступствы чарнобыльскай катастрофы яшчэ далёка не вызначаны, але зразумела, што яна абвастрыла праблему ўплыву радыяцыі на жывыя арганізмы. Пасля абмеркавання навуковых дакладаў удзельнікі канферэнцыі прыйшлі да наступных высноў:

Неспрыдэльнае радыяцыйнае становішча прывяло да хранічнага, пралангіраванага ўздзеяння на стан усіх без выключэння кампанентаў экасістэм, біясферы ў цэлым і чалавека.

Адным з найбольш выражаных медыцынскіх наступстваў чарнобыльскай катастрофы з'яўляецца значнае павышэнне колькасці паталогій шчытападобнай запозы.

У асобаў, якія жывуць на забруджаных радыяцыйнай тэрыторыях, рэгіструецца генетычная нестабільнасць.

Спалучэнне павышанага радыяцыйнага фону з іншымі неспрыяльнымі фактарамі экалагічнага становішча прыводзіць да значнага павышэння верагоднасці развіцця парушэнняў сардэчна-сасудзістай і імуннай сістэм.

Унутранае выпраменьванне здольнае індукіраваць шэраг адхіпенняў у функцыянаванні крывятворнай, эндакрыннай, рэпрадуктыўнай, імуннай, стрававальнай і нервовай сістэм арганізма.

Адзін з асноўных кірункаў абароны насельніцтва на аддаленым этапе наступстваў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС — зніжэнне ўзроўняў паступлення ў арганізм не толькі цэзію-137, але і стронцыю і трансуранавых элементаў (з сельскагаспадарчай прадукцыяй, пры спальванні забруджанай драўніны). Для чаго патрэбна ўдасканаліваць сістэмы абаронных мерапрыемстваў у сельскай гаспадарцы.

Для больш дакладнага прагнозу медыцынскіх наступстваў радыяцыйных інцыдэнтаў перспектыўным з'яўляецца шэраг новых спосабаў ацэнкі дозы праменьвання, а таксама ўвядзечнае паняцця адноснай радыяцыйнай нафузкі.

Неабходна развіваць метады ранняга выяўлення пухлінных захворванняў, якія з'яўляюцца вынікам уздзеяння радыяцыйнага фактара.

Удзельнікі міжнароднай канферэнцыі адзначылі неабходнасць больш цеснага міжведамаснага і міжнароднага супрацоўніцтва, абмену інфармацыяй. Была выказана просьба да Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, міністэрстваў аховы здароў'я, адукацыі,

прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя, па надзвычайных сітуацыях стварыць спецыяльныя дзяржаўныя навуковыя праграмы ў галіне радыябіялогіі і радыяэкалогіі. Навукоўцы лічаць неабходным, каб органы дзяржаўнага кіравання краін, якія пацярпелі ад найбуйнейшай катастрофы XX стагоддзя, падтрымлівалі фінансавы навукова-практычныя пошукі, накіраваныя на мінімізацыю медыцынскіх наступстваў аварыі 1986 года.

И.Асташкевич

Источник: Звезда.-2009.-29 кастр.-С.5.